BELLTALL

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS I AMICS DE BELLTALL

NÚM. 111
PRIMAVERA 2019

Amb la col·laboració de:

Diputació Tarragona

EDITORIAL

Acabem de passar unes eleccions municipals que han provocat un canvi del govern en el consistori de Passanant i Belltall. El partit del JxCAT, que durant vuit anys ens ha governat, ha deixat pas a Som Comalats-FIC. Som Comalats ha obtingut 69 vots, JxCAT ha tret 58 vots i un tercer partit, el PSC, ha obtingut 12 vots.
Aquests 69 vots de Som Comalats han fet que pogués obtenir 4 regidories de les 5 que disposa el nostre municipi, el cinquè va a parar a JxCAT.
Abans de les eleccions, els candidats que es presentaven van atendre Ràdio Montblanc.
La candidatura de JxCAT, amb la cap de partit i anterior alcaldessa, Maria Carmen Amenós, optava per mantenir el que ja tenim, vetllar per un servei per a tothom, que segons expressava és difícil de donar en un municipi petit. Tampoc volis invertir en cap projecte de futur.
La candidatura de Som Comalats – FIC, amb la seva portaveu i segona candidata, Míriam Berengué, optava per una candidatura de progrés i innovació, amb quatre punts claus per la governabilitat: la cultura, amb un centre d'interpretació del municipi; l'economia que recolzi el món rural i el vinculi amb el turisme; renovar el POUM; i millorar l'atenció a les persones.
La candidatura d'Ángel Subirana, únic candidat del PSC, no va presentar cap proposta pel nostre municipi.
Posats a analitzar aquests resultats i amb la perspectiva que ens dóna el pas del temps, la gent de Passanant i Belltall ha optat per un canvi de futur i de progrés. Hem de pensar que actualment som part d'un món que es desenvolupa molt ràpidament i municipis com els nostres van quedant enrere, no dic que no estigui del tot malament, a tots ens agrada estar tranquils al nostre poble, però el que no podem permetre es que es mori de mica en mica. Hem de deixar les nostres cases i les nostres terres pels nostres fills, o volem que es mori tot? Volem que aquests fills vulguin tornar a un poble ple de vida i amb serveis que permetin l'actual desenvolupament, això sí, amb mesura! Els nostres avis ja han fet el que tenien de fer pel bé del poble; ara toca a la joventut que gaudeixi de la pau i benestar d'estar a Belltall, però amb serveis i futur a la vista.
Desitgem el bo i millor pel nou consistori, també esperem amb ànsia que es portin a terme aquestes idees fresques i renovadores.

Josep Berengué

Nota: Des de la Junta directiva de l'associació volem agrair la tasca de Pau Minguet com a director de la revista en aquesta darrera etapa. Encara que ha dit que ens ajudarà en tot el que necessitem, en passar a ser regidor de l'ajuntament, ha deixat la junta per evitar malentesos. Gràcies, Pau. Quan acabis el teu cicle a l'ajuntament, t'esperem amb els braços oberts.

Edita

Associació de Veïns i Amics Belltall

Coordinador:
Junta directiva de l'Associació

Si voleu fer arribar les vostres col·laboracions, adreceu-les a:
Revista BELLTALL. Plaça de l'Església 4. 43413 Belltall

Correu electrònic:
belltall@tinet.cat

Preu 0.60 €

www.belltall.net

Publicació trimestral de l'Associació de Veïns i Amics Belltal

Disseynat per TIMIT 2003 SL
www.timit2003.net

SUMARI

Colors de Primavera	3
La veu del poble: Entrevista a l'Anton Maria de cal Roig	4
Les nostres receptes Carbassó de Quaresma (variació del bacallà de Quaresma). Montse de Cal Porxo	7
Actualitat: *Caminada de Cabanes de Volta*	8
Actualitat: *Commemoració dels 150 anys de l'església de Sant Pere de Belltall*	8
Actualitat: *Arrancada de calçots i calçotada a la font voltada*	10
Actualitat: *Resultat de les eleccions generals d'abril 2019*	10
Botànica en versos de Verdaguer	11
Temps enrere: *Belltall: viure i sobreviure a pagès (c.1)*	12

Colors de Primavera

LA VEU DEL POBLE

Entrevista a l'Anton Maria de cal Roig

Mireia Sangenís de Ca la Rosa

En aquesta edició de la revista hem entrevistat l'Anton Maria de cal Roig, un pagès que explica els seus records, les seves vivències i les seves il·lusions relacionades amb el nostre poble, i ens recorda el naixement del fòrum, jocs de la canalla... la vida al poble.

Quin any vas néixer?
El 1951.

Com era un dia d'un nen de la teva edat a Belltall?
Érem nens extremadament feliços, només pensàvem a jugar. A més, érem una colla bastant gran, en aquella època, entre els anys 50 i els anys 60 que era quan jo era un nen, érem més de trenta nens al poble! Amb més de trenta nens ja es pot fer alguna cosa. Només pensàvem a jugar a futbol, fer cabanes, anar pel camp... coses que avui en dia aquí no es fan perquè no hi ha nens, però fins i tot a altres llocs molts nens es limiten a estar amb el mòbil, que no dic que no sigui interessant, però jo crec que n'era molt més el que fèiem a la meva època. Això ho fèiem quan teníem entre tres o quatre anys fins als dotze anys, més o menys.

Recordes jocs de la teva infància?
Més que res jugàvem a futbol, però també anàvem molt amb bicicleta i fèiem cabanes; les cabanes, les fèiem amb bocins de sac i coses d'aquestes i construíem cabanes com les dels indis amb canyes que trobàvem pels horts i ens posàvem a dins i ens pensàvem que érem qui sap què! En fèiem moltes a darrere del cementiri, a baix al camp de futbol... Una de les activitats que fèiem, dins i fora de la cabana, era fumar "bidauva", el tronc d'una planta molt freqüent al terme de Belltall; mal, no crec que ens en fes, però ens quedaven uns morros estarrufats, els ulls plorosos i bastant mal de cap, era desagradable però feia fum, que era el que volíem. També havíem jugat a lladres i civils durant les nits. Has de pensar que tots érem escolans i sempre érem uns dotze o tretze i era una època que a les tardes-nits sempre fèiem alguna cosa a l'església i abans o després sempre aprofitàvem alguna hora per jugar. Mai no ens venia d'una hora, més aviat ens havien de venir a buscar.
De petits, també era freqüent, a la primavera, que anéssim a fullar nius de garses, ja que els que tenien el coto de caça ens donaven alguna pesseta per garsa. No explico com demostràvem les garses caçades perquè és molt tràgic, cosa de la qual avui n'estic molt penedit.
Un altre passatemps que teníem era fer explotar pots amb carbur, llaunes de conserva... que els fèiem pujar a més de 80 o 100 metres d'alçada. Era una mica perillós i a vegades et feien una mala passada.

Sempre has fet de pagès?
No i sí: la terra de casa abans dels disset anys ja la vaig començar a treballar, me'n recordo que vam comprar el tractor, perquè jo amb animals ja no hi he treballat, que jo encara no tenia carnet, és a dir, tenia uns quinze o setze anys, i ja el conduïa perquè com que mon pare no n'havia vist mai cap i jo, com que era un noi jove, el duia més que ell, a més, amb una mica de pràctica abans dels divuit anys ja el duia com si res, també eren uns tractors més senzills...

Llavors vaig treballar la terra fins que vaig haver d'anar a fer la mili cap allà als vint-i-dos anys o així i vaig anar a Sant Climent de Sescebes a fer una època que en diuen d'instrucció i després vaig anar a Tarragona.
Quan vaig tornar de la mili vaig tornar a venir aquí a Belltall i em vaig casar amb la Maria de ca l'Anton i el Pau i vam haver de fer un pensament, perquè la terra havia canviat molt; havíem d'agafar més terres o fer alguna cosa, perquè no ens donava suficient com per viure una altra família i vam decidir anar a viure a Tarragona.
Tot i buscar feina en un altre lloc, vaig seguir fent de pagès: vaig continuar cultivant la terra que teníem nosaltres, perquè no en duia de l'altra gent i d'aquesta manera podia anar fent. Els dissabtes, els diumenges i els dies de festa sempre pujava. Llavors vaig treballar a la Borges de Reus durant trenta anys, però quan el Gerard va ser més gran ja vam tornar cap a Belltall i jo pujava i baixava cada dia per treballar a Reus, que encara que sembli un trajecte llarg, com que fèiem torns de vuit hores ens quedaven moltes hores lliures i estava molt bé.
Per tant, la major part de la meva vida he treballat a fora però continuant sempre amb la feina de pagès.

Era fàcil combinar aquesta vida de pagès amb una altra feina?
Anava una mica més pitjat, però quan ets jove i, sobretot en tens ganes. ho aconsegueixes. Segurament molts nois d'avui en dia ja no ho farien, en part perquè de la feina de pagès no et queda pràcticament res a no ser que tinguis molts terrenys, acabes pensant què hi vaig a fer allà? I acabes decidint que et portin la terra o alguna altra solució.

Vas ser de la generació que va fer el fòrum?
Sí! Tot va començar quan érem escolans amb el mossèn que hi havia en aquella època que era mossèn Josep Maria Prats i era molt dinàmic, sempre ens feia fer coses: als escolans ens feien fer de campaners, fins i tot havíem enterrat morts perquè ens donaven alguns calers i amb aquests diners ens vam comprar unes tendes de campanya, en aquell moment érem una bona colla de nois i noies, vam fer excursions cap al País Basc, a Alacant... agafàvem una furgoneta que hi havia aquí a Belltall que feia de taxi, el Cristòfol de cal Maginet i estàvem la mar de bé.
Llavors què va passar? Doncs que ja érem més grans (teníem tretze, catorze, quinze anys o més), ja no jugàvem tant i estàvem tots esbarriats pel carrer i amb el mossèn vam preparar els baixos de la badia, per fer el fòrum, va venir un paleta de Sant Martí i nosaltres l'ajudàvem a fer de manobre; cada dia hi anàvem un o dos ben contents i ho vam enrajolar, hi vam fer un foc a terra... i quan ho vam haver acabat allà hi passàvem hores i hores cada dia, fins que teníem uns divuit anys, que llavors ja teníem cotxe i anàvem cap a Tàrrega.
Al fòrum, fins i tot hi havíem fet balls, hi teníem un tocadiscos, un ping-pong... També recordo que el Ramon de ca l'Anton, com que era més gran, feia com d'encarregat i comprava sacs de pipes... i allà

L'Anton Maria de cal Roig

passàvem l'estona xerrant, amb una estufa i així estàvem calents quan nevava a l'hivern.

Havies jugat a l'equip de futbol de Belltall, quina vida tenia aquest equip?
Abans a tots els pobles sempre hi havia un equip de futbol. El nostre a la meva època no va ser quan hi va haver el millor equip, en canvi, una vintena d'anys enrere eren molt bons, que fins i tot van guanyar un campionat. Nosaltres havíem jugat per la festa major, també havíem anat a jugar en algun poble. Jugàvem amb ganes i ens agradava, però no érem un equip gaire bo.

Quines altres activitats es feien al poble a part del futbol?
Es feia teatre amb aquest mateix mossèn, fins i tot havíem anat a algun poble com Rocallaura a representar obres. També fèiem els Pastorets, que eren un clàssic que sabies que cada any havies d'anar un mes i mig abans a assajar a la sala. També sempre s'han fet els reis...

Quines festes més celebrades recordes?
En aquella època, les festes religioses tenien molta importància, llavors, per exemple, per Setmana Santa es feien dues o tres coses molt espectaculars com eren anar al Calvari, que consistia a anar a la pallissa de cal Badio que tenen pel camí de Rocallaura amb una creu que pesava molt, l'havien de portar els més forts del poble i hi anava una gentada! També recordo que la nit del divendres sant es feien processons amb torxes per dins del poble... era espectacular perquè hi anava tothom, ja era com una obligació, fins i tot hi anava gent que no hi creia. Com a festa religiosa també se celebrava el Sagrat Cor, amb una processó on hi havia algun altar espectacular com el de ca l'Arcís.
El Nadal també era una festa important que durava quasi tot el dia, perquè es feien els Pastorets que, tal i com he dit abans, durant un mes llarg, a les nits el jovent estava entretingut assajant, fent decorats...
Una altra festa religiosa que se celebrava era la de Sant Antoni, en la qual es beneïen els animals que treballaven al camp i després de la benedicció, algú els deixava en llibertat per fer tombs pel terme i una hora o altra ja feien cap a casa.
Però també hi havia algunes celebracions que no tenien res a veure amb la religió, com ara la Festa Major! Per la Festa Major hi havia dos grups: sardanes a la sala parroquial que dèiem i ball a cal Fuster, que jo recordi.
En canvi, festes com per exemple el Carnaval o alguna festa de mercat no se'n celebraven.

Quins fets o coses et saben greu que s'hagin perdut?
Per falta de personal, ara moltes coses són irrepetibles, em conformaria que el poble seguís com ara; que no falti el manteniment necessari per estar endreçat, continuar fent les festes que fem ara (Festa Major, festa de l'all, reis...) que hi hagi bona harmonia per part de tothom i que els que dediquen algun temps a l'agricultura es puguin guanyar la vida, que de la manera com funciona tot això és prou difícil.
Trobo que hi ha coses del terme (arbres interessants, cabanes, pous, marjades de pedra...) que em sap greu que s'hagin perdut. Sé que poca cosa es pot fer per mantenir aquest patrimoni, el pas dels anys no perdona i les generacions actuals som incapaços de restaurar res de tot això. Però sí que podem pensar el gran treball que els nostres avantpassats van tenir per endreçar i fer més productiu el nostre terme de Belltall.

Si fos a les teves mans, què faries per revitalitzar el poble?
De la manera que està ara, ho veig molt difícil perquè no hi ha gent i és la gent la que ha de revitalitzar el poble.
L'agricultura en aquests moments està fatal, perquè pràcticament no hi guanyes res...
S'hauria de posar una mica d'indústria, però la indústria no vindria perquè no hi ha gent... però mira al final els pocs que estem aquí potser estem millor d'aquesta manera. Sí que és veritat que els caps de setmana i a l'estiu no veig que el poble estigui acabat del tot, vas veient que la gent té interès a arreglar les cases, van venint ara els uns i ara els altres... potser mantenir el poble d'aquesta manera i amb aquestes condicions no està tan malament.

Quin futur veus al poble?
No li veig un futur desastrós del tot, tant el poble com el futur són com són. Jo em conformaria que es quedés així, tal i com està: cuidant una mica el terme tal i com es cuida ara, perquè es mantingui i amb segones residències.

Amb aquesta mirada esperançadora agraïm el seu temps a l'Anton Maria, amb qui ens quedem amb ganes de continuar xerrant.

LES NOSTRES RECEPTES

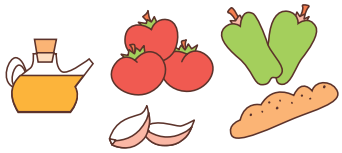

Carbassó de Quaresma (variació del bacallà de Quaresma).
Montse de Cal Porxo

Ingredients:

- 4 carbassons mitjans
- 2 cebes ratllades
- 4 carxofes
- ¼ de pèsols
- 3 ous durs
- Oli
- Sal
- Pebre
- Farina
- 1 gotet de vi blanc
- 6 grans d'all de Belltall
- 2 fulles de llorer
- L'aigua de bullir els pèsols o 2 gots aproximadament de caldo vegetal.

Desgranem els pèsols, els fem bullir 5 minuts i els reservem (també reservem l'aigua en què han bullit).

Tallem el carbassó a làmines una mica gruixudes, salem i enfarinem, fregim a la paella i reservem.

A la mateixa paella, fregim les carxofes, tallades a quarts, netes, salades i enfarinades i les reservem.

Amb el mateix oli, en una cassola, sofregim la ceba ratllada i els 6 grans d'all de Belltall. Hi afegim una cullerada de farina blanca i la fem enrossir. Tirem el gotet de vi blanc i el deixem reduir. Tot seguit afegim els pèsols amb una part de l'aigua en què els hem bullit o amb 2 gots de caldo vegetal. Hi afegim el carbassó, les carxofes i les fulles de llorer. Rectifiquem de sal i afegim pebre. Ho deixem coure a foc lent uns 15 minuts, en els últims minuts afegim els ous durs tallats per la meitat.

Retirem del foc i emplatem.

ACTUALITAT

Pau Tous Berengué de Cal Banyeta

Activitats Setmana Santa

Caminada de Cabanes de Volta

El dissabte dia 20 d'abril, vam fer la dissetena caminada a les cabanes de volta del terme, com és tradició el Ton de Cal Roig va fer de guia amb les seves detallades explicacions. Després compartirem experiència, reposant forces amb un refrigeri.

Com podem veure a les fotos, és una activitat que no té edat, podem veure-hi de la més menuda a la més gran.

Commemoració dels 150 anys de l'església de Sant Pere de Belltall

Exposició "Sant Pere de Belltall: 150 anys"

El nostre company belltallenc en Pau de cal Porxo ens va transportar mitjançant un recull de material fotogràfic i documental, al principi de la història de la nostra parròquia.

Conferència “Per què l’art no és només bellesa?”

El professor de la universitat de Lleida i conservador del museu de Lleida, Albert Velasco, ens va donar una classe magistral sobre que és l’art. L’art avarca moltes vessants ;poder, política, creença, gènere... Tot va ser explicat de manera excel·lent acompanyat amb imatges. Després vam fer petar la xerrada amb un berenar.

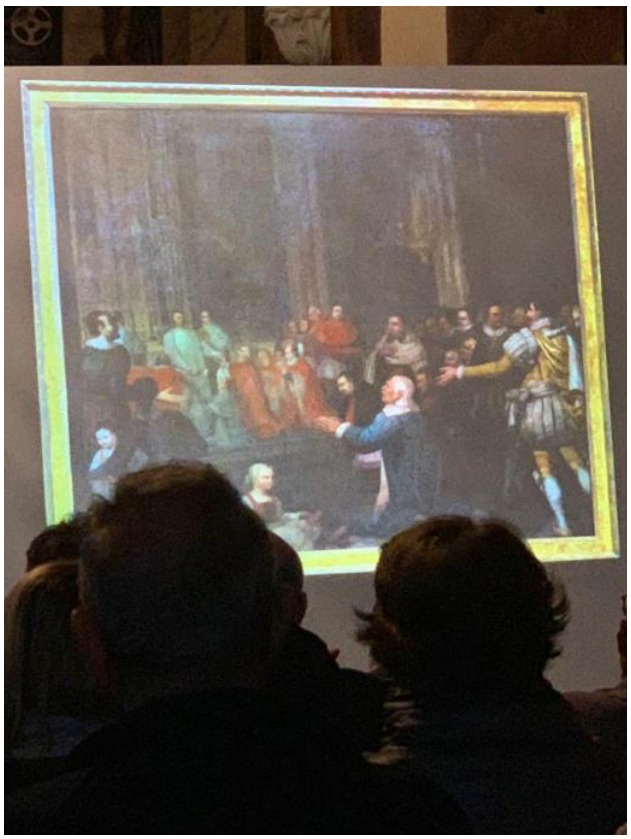

Collage fotogràfic de les activitats de Setmana Santa realitzat per el *Ton de Ca l’Esquerre*

Arrancada de calçots i calçotada a la font voltada

Resultat de les eleccions generals d'abril 2019

Cens: 145
Votants: 122

Partit	Vots
ERC	45
JXC	34
PSC	15
Front Republicà	12
Podem	7
C'S	4
PP	2
VOX	2

Botànica en versos de Verdaguer

A catalunya la coneixem com a violeta, pensament o viola de bosc , en castellà la violeta.
És una herba silvestre, rizomatosa, de la família de les violàceae, que surt en terres d'obaga, indrets ombrívols de terra baixa i estatge de muntanya submediterrània. Les fulles amb llargs peciols tenen forma de cor. Les tiges florals, sense fulles, tenen una flor terminal de color violeta. Les flors estan formades amb dos pètals dirigits amunt i tres avall, el central dels quals segueix enrere en forma d'esperó que conté el nèctar.
La seva floració va de principis de primavera fins a finals d'estiu.
Te un us popular medicinal com antiinflamatori, expectorants de les vies respiratòries i per altres afeccions de la pell.
S'ha de prendre en infusió afegint a l'aigua bullint un parell de cullerades d'herba seca en una tassa. Tres cops al dia.
En el llenguatge de les flors la violeta significa modèstia.
A Grècia es considerada la flor de Zeus, rei dels Deus. Segons la llegenda, Zeus estava enamorat d'una donzella anomenada Io, que va transformar en una vedella a fi de protegir-la de Ilera, la seva gelosa esposa. Llavors per proporcionar-li aliments exquisits ordenà a la terra que produís una flor de gran bellesa en el seu honor, anomenant-la Ion, paraula grega per violeta.

Viola de Belltall

Violeta Calongina.
La veu de Calonge.

En el marge d'un torrent,
hi havia una violeta,
solitària, amagadeta,
quasi fora de l'ambient.
El branquilló d'un Pi xic
que gairebé la tapava,
ella amorosa besava,
agraint-li el seu abric.
(...)

Per continuar llegint la poesia cliqueu el següent enllaç:

http://www.bibgirona.cat/pandora/pdf.

TEMPS ENRERE

Belltall: Viure i sobreviure a pagès (c.2)

Isidre Bonet de Ca l'Esquerré

Amb creixement demogràfic iniciat a Europa a partir del segle XVI, semblava que s'havia superat la llarga davallada demogràfica del Principat, iniciada primer com a conseqüència de la falta d'aliments causada per les males collites, i després per l'aparició de la pesta negra l'any 1348. Però com ja vam constatar en l'escrit del passat trimestre, a Belltall no es nota cap canvi fins al final del segle XVI, quan aconsegueix arribar a unes 26 cases habitades.

Segle XVII – Període de crisi política i econòmica

Les inicials bones perspectives aviat es van dissipar, ja que el segle va ser molt convuls. A les diferents guerres que van afectar a Catalunya, s'ha d'afegir la crisi general que, en major o menor grau, va afectar tots els països europeus, i la reaparició d'una terrible epidèmia que s'estengué cap al Principat (1649-1653) que contribuí a debilitar Catalunya i deprimí profundament l'economia catalana, prou trasbalsada per la "Guerra dels segadors".

Al poble de Belltall van quedar 15 cases habitades, després que entre juliol i agost de 1651, quatre van quedar buides per la mort per "contagi" (així ho descriu el rector) de tota la família o gran part d'ella.

L'Economia catalana va començar a redreçar-se a l'últim terç de segle, però a Belltall la millora no es va fer palesa, com veurem més endavant. La plaga de llagosta que va assolar el poble l'any 1687, encara va empitjorar les coses.

Podem entreveure per l'expressat fins ara, que tret de pagesos i pastors cap altre ofici podia garantir la subsistència al poble d'una persona i la seva família, tret que fos complementari a la pagesia. Aquí tenim dos exemples trobats als documents dels fons parroquials de Belltall que ho confirmarien.

L'any 1604 el Comú va vendre per 140 lliures a Guillem Calçada, moliner de França, i a la seva muller Maria, un molí de vent i un tros de terra situats al camí de Sarral. L'any 1609 ja constava el molí com a propietat de la carlania, per tant es de suposar que massa rentable no va ser pels Calçada. El matrimoni va tenir tres fills nascuts entre 1603 i 1606, i la filla petita va morir l'any 1631. Al document consta que en el moment de la seva mort, ella i els seus pares estaven a l'hospital de Forès.

Molí de Vent
de la Roca Xanxa .Montblanc

Baixat de:
Consell Comarcal
de la Conca de Barberà

Patrimoni Arquitectònic
de la Conca de Barberà

Després el molí s'arrendaria a pagesos de Belltall, junt amb altres propietats de la carlania.

L'any 1637 Gaspar Vilaplana de Llorenç, es va casar amb Maria Rosa Martí de Belltall. El matrimoni va tenir dos fills entre els anys 1639 i 1641. En els registres de baptisme dels fills consta que el seu para era teixidor de lli de Belltall. La Maria Rosa no era pubilla, per tant només disposava del dot aportat pel seu germà. Com que des de l'any 1641 no consten registres del matrimoni, és de suposar que van migrar buscant millorar la seva subsistència.

Antoni Cabestany, teixidor de lli de Belltall, vivint a Vallbona, l'any 1673 va casar-se amb Magdalena Serdà. Cal suposar que l'Antoni va aprendre l'ofici a alguna localitat propera a Belltall.

En alguns documents es fa esment a alguns treballs ocasionals realitzats per menestrals d'altres localitats; com ara mestres de casa fent obres al castell (1677-1679) a casa dels pubills Roig (1661) i l'artesà Bernat Tàpies de Montblanc, pintant i daurant un retaule de l'església de Sant Pere (1642).

Queda clar, doncs, que la gent de Belltall centrava tota la seva activitat a les feines relatives a la pagesia, i que en alguns casos es complementava amb la ramaderia. El corral formava part de la casa, i les famílies que posseïen un nombre significatiu de caps de bestiar tenien corrals o pletes a d'altres indrets del poble. Aquest document notarial de 1669 ho ratificaria: "***Jaume Segura de Valdeperes compra al Comú la casa i heretat que tenia i posseia abans Jaume-Joan Manasanch. La casa està situada al carrer de Dalt, i afronta per davant amb el dit carrer, a darrere amb el corral de l'Spital, a un costat amb el carlà de dit lloc i de l'altre amb el camí que va del dit carrer al corral de Joan Spital i també al corral de Joan Cabestany***".

Com ja es mencionà en l'anterior capítol, a part de la carlania de Belltall, hi hauria molt poques famílies amb hisenda que necessitesin per la seva bona marxa, ajut de personal extern (mossos, pastors ...) i la majoria tiraven endavant sense cap suport extern. Les famílies que disposaven de membres més que suficients per gestionar les seves propietats solien acordar amb el Comú, el carlà o algun particular, els arrendaments del forn, la taverna, l'hostal, el molí de vent o alguna propietat. El treball del forner es veia disminuït pel fet que en algunes cases hi havia pasteres, amb la finalitat d'autoabastir-se de pa.

Els arrendaments i els contractes de mitgers o masovers, podien fer-se també amb pagesos d'altres localitats. Lògicament, també pagesos de Belltall els trobem a altres zones, algunes bastant allunyades, fent tasques similars a les mencionades.

Segle XVII – Les ocupacions del pagès de Belltall

Què sabem del sistema de treball, de les diferents activitats agrícoles, i dels mitjans dels quals disposaven els pagesos de Belltall? Bé, aquí tenim algunes informacions recollides dels fons parroquials: A banda de les feines relatives a la pastura del bestiar, feta per algun fill menor de la família, o per un pastor a soldada, el cultiu de cereals era la principal ocupació dels pagesos. Sovint a l'hora de calcular el delme s'anomenava la quantitat de blat, ordi, civada i altres "grans" collits, per cada casa o pel conjunt d'elles.

Els resultats d'una mala collita generalitzada, provocava un greu problema a l'hora de tornar a sembrar. En aquests casos, individualment o de conjunt amb el Comú, es veien obligats a comprar la llavor (en quarteres) a pagesos d'altres localitats properes, i com que no podien pagar la compra al moment, solien firmar censals que es liquidaven, si es podia, una vegada acabat el nou cicle productiu. És fàcil imaginar, que un seguit de males collites provocaven greus problemes a les famílies més modestes, i en alguns casos la seva migració.

Hi ha constància en un parell de contractes d'arrendament d'hisendes signats a partir de la segona meitat del segle, que el cultiu de safrà era uns dels acords establers.

Sovint, la realització de formiguers també formava part dels pactes. Consistia a amuntegar en forma cònica (d'aquí ve el nom de formiguer) llenya, malesa i terrossos amb arrels procedents de l'arrabassament. S'hi calava foc, i sense que fes flama es deixava cremar. Després, s'escampava la terra i la cendra sobre la superfície destinada pel cultiu.

Arrabassar, era també una de les ocupacions dels pagesos amb la finalitat de guanyar terres cultivables al bosc, i aprofitar per proveir-se de llenya.

Els únics documents relatius al cultiu de l'olivera amb la finalitat d'elaborar d'oli els trobem en una família de Belltall propietària de terrenys propers a l'ermita de Sant Roc, al terme de Ciutadilla. És de suposar que generalment, les oliveres no formaven part del paissatge agrícola del poble.

En alguns contractes d'arrendaments de terres, sí que és motiu d'acords la producció dels arbres fruiters, però generalment sense cap menció al seu tipus. En alguna ocasió sí que hi ha esment a nous o nogueres. El cultiu de fruits secs, per les seves bones condicions de conservació, podia ser objecte de comercialització.

Entre els documents de venda o arrendament, trobem sovint referències a vinyes situades en el terme de Belltall, i confirmació de l'existència de cups en algunes cases. Aquestes dades posen de manifest que l'elaboració de vi ja es produïa al poble a inicis del segle XVII.

Un parell de bous eren imprescindibles per una família propietària, o arrendatària, d'una bona hisenda.

Bous llaurant.
Pintura de Ramon Puntó Costa

"***Die nona mensis maij anno 1604 – Joan Martí i so germa Mathia Martí –àlies Mathianet- pagessos del lloc de Belltall confessen deurer a Juan Alcina de Vellusell la suma de trenta i tres ducats per la compra de dos bous de tres anys de pel vermell***".

Calien els bous a l'hora de preparar la terra amb l'arada romana (denominada réu/arreu, al Belltall del segle passat) per després poder sembrar. Naturalment, també eren els protagonistes a l'hora de transportar el gra, les garbes, la llenya ... Però, no totes les cases podien disposar de bous, i pel que es pot constatar als documents consultats, l'assa, o somera, era el que posseïen les famílies més modestes. Amb el pas dels anys les mules anirien agafant protagonisme.

Cup de cal Biel Piles.
Tribus de La Segarra

En un altre document consta, també l'any 1604, la compra per part d'un pagès de Belltall de 6 bous, i 3 vaques amb els seus vedells. És de suposar que la finalitat de la compra, en aquest cas, no era només per les activitats agrícoles pròpies de la família compradora, sinó per la cria i venda posterior d'alguns dels animals.

En relació a aquest l'últim punt hi ha un acord del 29-12-1606, entre el Consell General i el sr. procurador de la Comanda de l'Espluga de Francolí, que explicaria l'esmentat al paràgraf anterior. Diu: P***er cada bou o vaca (fill de les vaques llauradores) que pasturen pel terme es pagarà al comanador 10 lliures anuals, fins que tinguin dos anys, i que està prohibit que les cabres puguin entrar a les plantades, i en cas de fer-ho es pagaran 3 lliures***. Es pot concloure que les vaques i els bous a partir dels dos anys ja eren aptes per llaurar. També s'aprecia l'afany recaptatori de la Comanda, que ja cobrava l'onzena part de tot el gra recol.lectat, en concepte de delme.
L'única dada que ens pot donar una idea del nombre de cap de bestiar que podia tenir en propietat una família del poble s'indica en l'inventari dels bens de Jaume Miró, en el moment de la seva mort l'any 1665, ja que figura com a propietari d'una cinquantena de caps de bestiar, entre ovelles, "borregues" i cabres.

A la crisi econòmica general que va afectar Catalunya durant el segle XVII, hem d'afegir certes circumstàncies específiques que es van produir a Belltall, coincidint amb els inicis de la Gerra dels Segadors (1640-1652) a la que va seguir l'epidèmia

EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA DE BELLTALL - SEGLE XVII						
Anys	**Altes per:**		**Baixes per:**		**Cases**	**Any**
	Baptisme	Matrimoni	Matrimoni	Òbit		
1602/1625	112	8	18	58	26	1602
1626/1650	128	8	8	71	15	1651
1651/1675	84	0	12	62	13	1666
					12	1686
1676/1700	93	6	9	85	10	1691

que va tenir els seus efectes a Belltall l'any 1651. Tot plegat va suposar la desaparició del poble de diverses nissagues, algunes de les quals havien gaudit de certa notabilitat en la zona.

Seguidament fem un aplec cronològic de tot un seguit de dades recollides, que ens permeten constatar la greu situació viscuda per la major part de famílies de Belltall.

L'any 1648, els pagesos per mitjà dels seus jurats, que els representaven, es fan càrrec del pagament de 84 lliures per l'allotjament durant 27 dies, dels soldats del rei. Similar tipus de pagament es fan els anys 1662 i 1674. Com si no fos suficient, l'any 1663 han de donar al capità general del Principat 18 lliures per contribuir a les despeses de les fortificacions fronterices. És sabut que els pagesos també havien d'aportar joves per les lleves dels soldats. En cas de no fer-ho estaven obligats a pagar contribucions, i l'any 1684 els Jurats de la Universitat de Belltall acorden fer-se càrrec dels pagaments. Davant la manca de recursos econòmics per poder afrontar les despeses, els pagesos recorrien als creditors que emetien els corresponents censals.

Era tal el deute contret pels pagesos de Belltall amb els creditors pels censals, els endarreriments i reparació de les destrosses de la guerra, que no disposaven de diners a l'hora de fer el pagament del delme de l'any 1661 al Comanador. Per tal motiu, i per poder comprar llavors per sembrar, els jurats, en representació dels pagesos i consentiment del procurador de la Comanda de l'Espluga de Francolí, van emetre "Carta de Garantia" per la qual Jaume Miró assumia el deute, que després cobraria dels venedors, els quals ho avalaven amb els seus béns, mobles i immobles. Aquests tipus de concordats es repetirien fins l'any 1696.

L'any 1665 la vídua de Jaume Miró compra 7 cases, corrals i terres a famílies que havien d'abandonar el poble per l'estat de pobresa en què es trobaven. En documents de l'any 1686 s'indica que al lloc de Belltall hi ha dotze cases, totes molt pobres. Estan relacionats tots els creditors, l'import que queda pendent de cobrament i els acords al respecte.
La plaga de llagosta que assolà Belltall l'any 1687, va afegir més problemes als quals ja hi havia, i la Universitat de Belltall per comprar al carlà llavor per sembrar, empenyora el forn, l'hostal i la taverna, de les que era propietària.

El rector de Belltall Pau Berenguer en l'acta corresponent a una reunió del 31-3-1690, en la qual també i van assistir el batlle, els jurats i alguns pagesos, presenta un panorama desolador. El motiu de l'acte va ser per acordar qui aniria a intercedir amb el veguer de Montblanc, que els havia demanat un donatiu per mantenir i sostenir la cavalleria en les places i presidis. Escriu el mencionat religiós: ***Al poble hi ha 10 cases habitades, i les altres en caiguda i desolades. Cinc o sis d'elles són tan pobres i miserables que no donen cap profit, ni al poble, ni al senyor del lloc, ni al rector. També comenta: Tal és la precarietat que no es pot comprar cera per enllumenar el Santíssim***" La major part dels ingressos de la parròquia provenien de l'administració sagraments i de la gestió notarial. Per tant, amb 10 famílies poca feina.

L'any 1695, encara trobem diversos documents relatius a les deutes, de la Universitat de Belltall al carlà Antoni-Joan Miró. Com podem apreciar, desastrós final de segle pels pagesos del poble.

C.Vinent: (C.3) – del segle XVIII a la mecanització de l'agricultura

BELLTALL

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS I AMICS DE BELLTALL

Amb la col·laboració de:

Diputació Tarragona